

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 21,145 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 29.91 ของพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด มีประชากรทั้งสิ้น 2,946,597 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2537) คิดเป็นร้อยละ 38.7 ของประชากรภาคใต้ และร้อยละ 5 ของทั่วประเทศ อัตราการเพิ่มของประชากรเฉลี่ยร้อยละ 1.5 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีประชากรรวมกันประมาณ 3,443,929 คน ประกอบด้วย ประชากรในจังหวัดสงขลา 1,383,446 คน ปัตตานี 652,285 คน ยะลา 436,473 คน นราธิวาส 698,598 คน สตูล 273,127 คน (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2540)

ประชากรประมาณร้อยละ 67.21 ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาอิสลาม โดยบุคคลเหล่านี้หรือที่รู้จักกันในนามของ “ชาวไทยมุสลิม” ส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตประจำวันและวิถีชีวิตผูกพันกับวัฒนธรรมอันมีรากฐานจากศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ประกอบอาชีพเพาะปลูก โดยทำสวนยางพาราเป็นอาชีพสำคัญ รองลงมาคือ ทำนาและสวนผลไม้ อาชีพการประมง สถานะทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตเป็นหลัก กล่าวคือ หากบุคคลเหล่านี้ประสบกับปัญหาที่ทำกินและราคายางตกต่ำ ก็ส่งผลทำให้สถานะทางเศรษฐกิจตกต่ำไปด้วย ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่สัมพันธ์กับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้โอกาสในการทำงานลดน้อยลง เกิดปัญหาการว่างงาน

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ชี้ว่า ความยากจนของประชากรในพื้นที่และการกระจายรายได้ต่ำเกิดจากโครงสร้างการผลิตที่มีฐานแคบ ขึ้นอยู่กับสินค้าไม่กี่ชนิด ใช้เทคโนโลยีในการผลิตแบบเดิม ทำให้ผลผลิตต่ำ รายได้ไม่พอต่อการยังชีพ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีการขยายตัวในการลงทุนต่ำ ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อคนของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของภาคใต้ทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2536 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่ากับ 30,564 บาท ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของทุกจังหวัดในภาคใต้เท่ากับ 32,532 บาท

จากการศึกษาของศิริรัตน์ ชานีรณานนท์ ดลมนรจนี บากา และฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ (2538) เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากภาครัฐที่มีต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ใน

การพัฒนาที่ผ่านมา รัฐยังไม่สามารถดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันในระดับสูง นอกจากนี้คณะวิจัยยังได้วิเคราะห์ต่อไปว่า ในอดีตรัฐมักจะมีมุมมองสังคมของชาวไทยมุสลิมเป็นสังคมปิด อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ส่วนใหญ่ขาดความรู้ภาษาไทยที่จะติดต่อสื่อสารได้กับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ทำให้ยากต่อการเข้าถึงและเป็นอุปสรรคในการรับแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทางด้านต่างๆ ในทางตรงกันข้ามชาวไทยมุสลิมมักจะมีมุมมองความต้องการของภาครัฐด้วยความหวาดระแวง เพราะมองว่าแนวทางการพัฒนาต่างๆ ที่มาจากภาครัฐ และจากนักธุรกิจท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ใช่ผู้นับถือศาสนาอิสลาม เป็นส่วนบ่อนทำลายเอกลักษณ์ทางศาสนาและสังคมของชาวไทยมุสลิม จนบ่อยครั้งมองว่า “การพัฒนา” คือ “การทำลาย”

นอกเหนือจากการพัฒนาโดยรวมศูนย์อยู่ที่ภาครัฐแล้ว ในส่วนของประชาชนก็ได้มีการพัฒนาตนเอง โดยการรวมตัวกันอย่างเด่นชัด เพื่อจัดตั้งสถาบันการเงินในลักษณะกองทุนและสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นมีรูปแบบที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลาม คือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแหล่งระดมเงินทุนจากชาวไทยมุสลิมในพื้นที่และเป็นแหล่งทุนให้กับนักธุรกิจที่ต้องการลงทุนทำการผลิตในภาคการผลิตต่างๆ โดยไม่มีการใช้ระบบดอกเบี้ยในการดำเนินการ เพราะอัลกุรอานและซุนนะห์ ได้บัญญัติห้ามกระทำในเรื่องดอกเบี้ย ขณะนี้มีสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามในภาคใต้ของไทยที่จดทะเบียนแล้วกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประมาณ 8 แห่ง รวมจำนวนเงินประมาณ 100 ล้านบาท รวมสมาชิกประมาณ 15,000 คน

สหกรณ์โดยความหมายทั่วไป คือ องค์กรธุรกิจอย่างหนึ่งที่ตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์อย่างเดียวกัน ในการที่จะขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่สมาชิก โดยถือหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะลำพังคนๆ เดี่ยวย่อมไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมด้วยตนเองได้ เนื่องจากการขาดแคลนทุนรอนในการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ในด้านธุรกิจการค้า ขาดอำนาจต่อรอง ขาดความเชื่อถือจากภายนอกหรือขาดกำลังในการที่จะต่อสู้กับการแข่งขัน และการเอาเปรียบจากบุคคลภายนอกได้ จึงต้องรวมกำลังเข้าเป็นสหกรณ์เพื่อให้สามารถมีกำลังในการดำเนินธุรกิจและต่อสู้กับบุคคลภายนอกดังกล่าว (สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง, 2540)

¹ วนะหรือคำพูด การปฏิบัติหรือจริยวัตร และคำชี้ขาดในปัญหาใดปัญหาหนึ่งของศาสนายุคสุดท้าย (คือลข) ตลอดจนคำกล่าวและการปฏิบัติของบรรดาสหายและผู้ใกล้ชิด ซึ่งศาสดาให้การรับรองหรือไม่คัดค้าน (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535)

ทั้งนี้ สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเมือง (2540) ระบุว่า การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามทำให้เกิดประโยชน์ คือ

1. เงินทุนที่สมาชิกร่วมกันลงทุนคนละเล็กคนละน้อยเป็นประจำทุกเดือนอย่างต่อเนื่อง เป็น “เงินออม” แล้วยังสามารถระดมเงินทุนของสมาชิกเพื่อจัดซื้อบริการแก่สมาชิกอื่นๆ ด้วย
2. มีผลกำไรตอบแทนแก่ตนเองและสังคมได้
3. ประชาชนที่เป็นสมาชิกขยายความคิดแก่ชุมชนใกล้เคียงญาติพี่น้อง จนสามารถเกิดกลุ่มสหกรณ์อื่นๆ อีกมากขึ้น
4. เกิดการช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในสังคม มิใช่เฉพาะสมาชิกอย่างเดียว ในรูปของการรับชะกาต*

นอกจากสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามจะเกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนแล้ว ในส่วนของหน่วยงานราชการบางแห่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ได้มีนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอุปสรรคในการรับบริการจากแหล่งทุนหรือสถาบันการเงินที่ขัดกับหลักการอิสลาม* (อับดุลรอซิด เจมะมะ, 2538)

สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเมือง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้บริการวิชาการสู่ชุมชนในภาคใต้ และตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาที่สอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชน จึงได้จัดการฝึกอบรมประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามในหมู่บ้านเพื่อพัฒนารายได้และลดรายจ่าย ส่งเสริมการออม รวมทั้งให้รู้จักการประกอบธุรกิจโดยผ่านระบบสหกรณ์ ตลอดจนเตรียมความพร้อมขององค์กรประชาชนในการขอรับโครงการต่างๆ ต่อไป โดยเน้นหนักที่กลุ่มสตรี เนื่องจากเล็งเห็นว่า การส่งเสริมศักยภาพของสตรีให้สามารถพัฒนาตนเองด้านสมอง ความคิด จิตใจ และการกระทำนั้นจะมีผลต่อการพัฒนาตนเองและชุมชนในที่สุด เพราะถือว่าถ้าสตรีได้รับการศึกษาดี ก็จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

* ชะกาต คือ การจ่ายทานบังคับสำหรับมุสลิมที่มีทรัพย์สินเงินทองครบตามจำนวนที่ถูกกำหนดไว้จะต้องจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ์รับตามอัตราที่ได้ถูกกำหนดไว้แล้วเช่นกันในรอบปี สำหรับบุคคลที่มีสิทธิ์รับชะกาตมี 8 ประเภท ประกอบด้วย 1) คนอนาถา (พะกีร) 2) คนขัดสน (มิสกิน) 3) เจ้าหน้าที่เก็บชะกาต 4) ผู้ที่เพิ่งเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม 5) ทาสที่ได้รับอนุมัติจากนายให้นำเงินไปไถ่ถอนให้เป็นอิสระ 6) ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว 7) ผู้ที่ต่อสู้ในหนทางศาสนาหรือ “ชะฮีด” 8) ผู้ที่อยู่ระหว่างการเดินทางไกลและอยู่ในภาวะที่ต้องการความช่วยเหลือ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535)

* สถาบันการเงินหรือธนาคารที่ดำเนินการโดยใช้ระบบดอกเบี้ยถือว่าเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อหลักการอิสลาม(เอ็ม อับดุลมันนาน, 2539)

โครงการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามของสำนักส่งเสริมฯ เริ่มจากการส่งเสริมและพัฒนาศรัมมุสลิมเพื่อจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์อิสระใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปี พ.ศ. 2534 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดอบรมทั้งหมด 16 รุ่น จำนวนผู้เข้าร่วม 657 คน ใน 116 หมู่บ้าน มีสมาชิก 2,490 คน รวมเงินออมทั้งสิ้น 376,463 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สำนักส่งเสริมฯ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) จำนวน 4,082,000 บาท ให้ขยายการส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชนเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามที่สำนักส่งเสริมฯ ให้การส่งเสริมจำนวน 34 แห่ง (พื้นที่ 66 หมู่บ้าน 47 ตำบล 27 อำเภอ ในจังหวัดกระบี่ พังงา สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล) มีสมาชิกจำนวน 3,902 คน เงินทุน 10,279,303 บาท (สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง, 2539 และ 2541)

สหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามบ้านสุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นหนึ่งในสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง โดยในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามนั้น การสื่อสารก็ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานในกิจการลุล่วงได้ด้วยดี ตลอดจนเพื่อสร้างความเข้าใจ และก่อให้เกิดการยอมรับในบทบาทการบริหารจัดการดังกล่าว ดังที่ ประมะ สตะเวทิน (2538) กล่าวไว้ คือ การสื่อสารเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหน่วยงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ โดยการสื่อสารเปรียบเสมือนสายใยของสังคมที่ประสานหน่วยต่างๆ ของสังคมให้รวมเข้าด้วยกัน การที่มนุษย์สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นสังคมได้นั้น เกิดจากการที่มนุษย์ทำการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างกฎระเบียบของสังคมให้เป็นที่ยอมรับระหว่างสมาชิก ในการวิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบของการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม

นอกจากนี้สหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามดังกล่าวมีความโดดเด่นกว่าสหกรณ์อื่นๆ ในด้านของการมีสตรีเป็นแกนนำในการบริหารจัดการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ถือเป็นมิติที่แปลกใหม่อีกมิติหนึ่งของบทบาทสตรีมุสลิม เพราะโดยหลักการของอิสลามนั้น กำหนดให้สามีมีบทบาทในการรับผิดชอบเศรษฐกิจในครัวเรือน ในขณะที่สตรีมีบทบาทในการดูแลกิจการต่างๆ ภายในบ้าน นอกจากนี้จากการศึกษาของ อรพินท์ สพอโชคชัย (2538) พบว่า การเปิดโอกาสให้กลุ่มสตรีเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาหมู่บ้าน จะทำให้แผนพัฒนาหมู่บ้านมีความสมดุลงมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นแผนที่มีโครงการหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต ดังนั้นการที่สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นจะเป็นผลดีต่อชุมชน เพราะสตรีมีความละเอียดอ่อน ให้ความสำคัญและคิดถึงประเด็นการพัฒนาในทุกๆ ด้านพร้อมๆ กัน ในขณะที่กลุ่มผู้ชายมักจะทำให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตรและอาชีพเป็นหลัก

ดังนั้นในกรณีที่สตรีเป็นผู้บริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม นอกจากจะเป็นมิติใหม่ ของบทบาทสตรีมุสลิมแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย ซึ่ง ก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชนดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ประกอบกับปัจจุบันสหกรณ์แห่งนี้ดำเนินการมา 9 ปี มีสมาชิก 153 คน เงินสะสม 617,624 บาท (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2541) จึงถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงในระดับหนึ่ง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเงินทุนเมื่อก่อตั้งในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 544,134 บาท (เงินสะสมในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 73,490 บาท) ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงสนใจในประเด็นการยอมรับ บทบาทของสตรีในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับดังกล่าว

ปัญหานำในการวิจัย

1. รูปแบบการสื่อสารในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามที่สตรีเป็นผู้บริหาร มีลักษณะอย่างไร
2. สมาชิกในสังคมมุสลิมยอมรับหรือไม่ยอมรับบทบาทของสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามมากน้อยเพียงใด
3. ปัจจัยอะไรที่มีผลทำให้สมาชิกในสังคมมุสลิมยอมรับบทบาทของสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามที่สตรีมุสลิมเป็นผู้บริหาร
2. ศึกษาระดับการยอมรับบทบาทของสตรีมุสลิมด้านการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามของสมาชิกในสังคมมุสลิมกลุ่มต่างๆ
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้สมาชิกในสังคมมุสลิมยอมรับบทบาทของสตรีมุสลิมในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกรณีของสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามบ้านสุเหร่าปาดัง อำเภอมะนิญ จังหวัดปัตตานี ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ปัจจุบันมีสมาชิก 153 คน เงินทุน 617,624 บาท (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2541) โดยเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นสมาชิกสหกรณ์ออม

ทรัพย์อิสลามดังกล่าว รวมถึงประธานสหกรณ์และคณะกรรมการบริหาร สมาชิกทั่วไปในสังคมมุสลิม และเจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 27 คน

คำจำกัดความในการวิจัย

สหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม	หมายถึง สหกรณ์ประเภทหนึ่งที่ทำเนิกรกิจการและกิจกรรมต่างๆ อาทิ การระดมเงินออม การลงทุน และการสังคมสงเคราะห์ ภายใต้หลักการอิสลามที่ปฏิเสธระบบดอกเบี้ย และมุ่งยกระดับชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้
สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม	หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมสหกรณ์โดยการถือหุ้นและเข้าร่วมกิจกรรมสหกรณ์
สมาชิกทั่วไปในสังคมมุสลิม	หมายถึง กลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ในชุมชนมุสลิม โดยบุคคลเหล่านี้ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำฝ่ายปกครอง และบุคคลทั่วไป
สมาชิกในสังคมมุสลิม	หมายถึง กลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ในชุมชนมุสลิม ประกอบด้วย สมาชิกสหกรณ์และสมาชิกทั่วไปในสังคม
บทบาทของสตรีมุสลิม	หมายถึง การแสดงออกของสตรีมุสลิมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการบริหารจัดการสหกรณ์
รูปแบบการสื่อสาร	หมายถึง วิธีการสื่อสารที่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามใช้ในการติดต่อระหว่างกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในลักษณะระหว่างบุคคลสองคนหรือระหว่างกลุ่ม โดยอาจจะสื่อสารในรูปของ การพูด การเขียน การประชุม เกี่ยวกับกิจกรรม ผลประกอบการ ความคืบหน้าในการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งอาจจะพิจารณาได้หลายมิติ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. รูปแบบการสื่อสารทางเดียวและสองทาง

2. รูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
3. รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแนวดิ่งและแนวนอน

ทั้งนี้เพื่อการจัดการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามในสถานการณ์ต่างๆ อาทิ สถานการณ์การดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ สถานการณ์การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานทั่วไป สถานการณ์การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นต้น

การบริหารจัดการ

หมายถึง การกระทำของประธาน กรรมการบริหาร และสมาชิกเพื่อให้กิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามสามารถดำเนินต่อไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแสดงออกในรูปของการเข้าประชุม การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การเข้าร่วมประเมินผล เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

หมายถึง เหตุผลที่สมาชิกในสังคมมุสลิมยอมรับบทบาทของสตรีในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม เช่น ความน่าเชื่อถือ ความรู้ ความสามารถ แนวการจัดการบริหาร เป็นต้น

โครงสร้างการบริหารจัดการ

หมายถึง คำโครงสร้างที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม โดยมีตำแหน่งหรือหน้าที่เป็นตัวกำกับกับการบริหารจัดการ

การมีส่วนร่วม

หมายถึง การที่สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามได้เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล ในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมดังกล่าวอาจจะผ่านช่องทางอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามบ้านสุโขทัย
2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทสตรีในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ในชุมชนอื่นๆ โดยเฉพาะแนวทางในการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารในการบริหารจัดการต่อไป
3. เพื่อนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมสตรีให้เป็นแกนนำในการ พัฒนาด้านต่างๆ ต่อไป